

De mondige burger

Heel veel mensen zijn ‘niet op hun mondje gevallen’, ‘goed van de tongriem gesneden’, ‘weten hun zegje te doen’, ‘kunnen goed uit hun woorden komen’ en ‘zijn niet met stomheid geslagen’. Kent u deze spreuken uit onze jonge jaren nog? Vast wel, want spreekwoorden en spreuken vergeet je niet zo snel en bevatten altijd een kern van waarheid en deze dus ook. En bij de les Nederlandse Taal werden ze er door sommige meesters of juffen ook nog eens extra in gehamerd, want je woordenschat moest groot zijn, zodat je

niet meteen ‘met je mond vol tanden’ stond als een grote mens iets tegen je zei.

We kennen ze allemaal wel, die mensen, die niet voor één gat te vangen zijn en overal een antwoord op weten. En dat ongeacht of ze met hun reactie wel of geen gelijk hebben. Ze voelen zich mondig en dat willen ze tonen ook. Zeker met jongere mensen en de jeugd is dat het geval. Zij ‘hebben hun mondje wel bij zich’ en ‘dienen de spreker onmiddellijk van repliek’ als die is uitgepraat of dat nog niet is. En dat is niet met enkele personen het geval, maar met heel veel jonge en nog jongere mensen, groot of klein, dik of dun. Ze kwekken er vrolijk op los en hebben overal verstand van. Dat hebben ze internet gelezen en dan is het waar. Er zijn zelfs patiënten, die voordat de dokter hen heeft beklopt, beluisterd, geknepen en gewreven, al weten wat ze mankeren omdat ze dat op internet hebben gevonden. En als de dokter tot een andere diagnose stelt, heeft hij het mis, want dat hebben ze het niet gelezen. Ze hebben dus ‘hun mondje bij zich’ maar of ze echt mondig zijn, kun je je afvragen.

Bij veel ouderen is van mondigheid nog niet veel te merken. Wij hebben geleerd dat zowat alles wat de dokter zegt ‘heilig’ is, want hij heeft er tenslotte voor geleerd. En wat de pastoor, dominee, burgemeester, meester of ambtenaar op het gemeentehuis zeiden, was ‘waarheid als een koe’. Zo was en niet anders. Als modale volwassene sprak je dergelijke mensen niet tegen en als kind al helemaal niet, want deed je dat wel kon je ook nog op een ‘pak op de broek’ of ‘een draai om je oren’ rekenen.

Die tijd is voorbij en de mensheid roert nu z’n mondje wel en laat zich niet meer alles wijs maken. Vaak staan ze daarbij wel eens aap, omdat ze niet precies weten hoe bijv. de wet in elkaar zit of vergeten dat iedere patiënt anders in elkaar steekt en dat wat op internet staat niet altijd helemaal op jou van toepassing is.

En als mensen op de bon geslingerd worden, omdat ze een verkeersovertreding hebben gemaakt, hebben ze vaak hun mondje helemaal bij zich. De beelden uit ‘Blik op de weg’ spreken dan boekdelen. Het is geen waar, ze kwamen niet over de doorgetrokken streep, reden niet door roodlicht en kleefden niet aan andermans bumper en die voorganger schoot niet op, reed te langzaam en verzint u zelf de andere smoezen maar, want we maken er ons allemaal wel eens schuldig aan.

Dat het mensdom mondiger is geworden is prima. We hoeven niet alles als zoete koek te slikken wat al die bovengenoemde notabelen ons, in soms onbegrijpelijke taal, voorhouden, ook wel vakjargon geheten. Ieder redelijk denken mens prikt daar echter snel door heen, maar we moeten wel accepteren dat die bovengenoemde notabelen wel voor hun vak hebben

geleerd en er meer van weten dan wij eenvoudige leken. Mondigheid is een goede zaak, maar af en toe moeten we ‘de lippen vergrendelen’, ‘de kiezen op elkaar klemmen’, ‘het slot op onze mond houden’ en er aan denken dat vaak ‘spreken zilver, maar zwijgen goud is’. En ook dat is een teken van mondigheid. Het is maar dat u weet wanneer u uw ‘woordje kunt zeggen’ en ‘uw zegje’ kunt doen.

Augustinus